

Adrian MIHALACHE

Un Hamlet de provincie...

Korsunovas spunea că orice regizor are datoria să monteze *Hamlet*, așa cum orice bărbat trebuie să se însoare, și una și alta, cel puțin o dată-n viață. Așa cum însurătoarea poate fi eroare, și înscenarea poate fi o ratare. Noroc că, în ambele situații, încercarea se poate repeta.

Am anticipat plăcerea de a vedea *Hamlet* în regia lui Bocsárdi László. Regizorul a avut întotdeauna o concepție coerentă și originală asupra pieselor pe care le-a montat, formată printr-o reflecție aprofundată asupra textelor. Uneori, m-am delectat, ca la Pirandello, *Lear* sau *Othello*. Alteori, am obiectat, ca în cazul lui *Don Juan* de Molière, extras din contextul baroco-libertin și transpus în tonalitate romantică. Dincolo de controverse, am admirat instinctul sigur de a produce, la momentele potrivite, schimbări de direcție, intensitate și ritm în discursul teatral, niciodată monoton. Am regăsit, aici, doar sclipiri izolate, idei dispartate, detalii interesante, întregul, însă, m-a dezamăgit.

Existau toate premisele unui mare succes. A avut libertatea, în cadrul proiectului realizat la Teatrul Metropolis, să facă distribuția fără prea mari constrângeri. A combinat colaboratori vechi (pentru scenografie, costume și rolul principal) cu alții noi (interpretele rolurilor feminine), l-a împrumutat pe Mátray László din Harkov, l-a pus pe Könczei Árpád să-i scrie o muzică „de inimă albastră”. Avea, deci, toate accesoriile pe care o rochie de mireasă (sau o piesă de teatru) trebuie să le aibă pentru ca reușita mariajului (spectacolului) să fie garantată: ceva vechi și ceva nou, ceva de împrumut și ceva de culoare bleu (*something old and something new, something borrowed, something blue*).

N-a fost să fie, dar suntem încă tineri și putem aștepta.

Noutatea concepției regizorului, atâta câtă este, constă în prezentarea lui Hamlet ca un băiat absolut oarecare, fără aura de prinț excentric, un „băiat de prin vecini” (*the boy next door*). Parafrazând un cântec de succes, „și dacă Hamlet ar fi unul ca noi, / Un amărât ca de-alde noi, / Un călător într-un metrou, / Care-a urcat la Timpuri Noi?” (*What if God were one of us, / Just a bum like all of us, / Just a stranger in the bus?*). Întâlnirea inițială cu fantoma tatălui spune lucrurile foarte explicit. Tatăl și fiul sunt amândoi, umani, prea umani. Fantoma însăși, în frumoasa interpretare realistă a lui Florin Zamfirescu, pare venită de după colț. Amândoi sunt îmbrăcați la fel, în cămăși sport, cadrilate, probabil că așa erau îmbrăcați când mergeau odinioară împreună, „să dea la pește”, că doar Elsinore este pe malul mării. Smiorcăielile ulterioare îl arată pe personaj mai aproape de David Copperfield (personajul lui Dickens, nu scaturitorul) decât de eroul lui Shakespeare. În fond, și mama lui David s-a remăritat cu un nene rău, care-l va bate și-l va trimite la școala de corecție. Marius Stănescu este un actor remarcabil, în plină forță, care ar fi putut face un Hamlet memorabil. S-a lăsat, însă încorsetat în viziunea regizorală. Soldat disciplinat, și-a urmat generalul. A construit un personaj infantil, cam jalnic, un om oarecare, pus în situații excepționale, din care nu înțelege mare lucru. De aceea, turuie celebrul monolog ca pe o poezie învățată la grădiniță. A fost să fie, în seara la care am asistat, și bâlba „Să mori, să dormi, dar poate să visezi?”, care a pus bomboana pe colivă. Ca să-l facă și mai

Alin TEGLAȘ; Marius STĂNESCU și Sorin DOBRIN

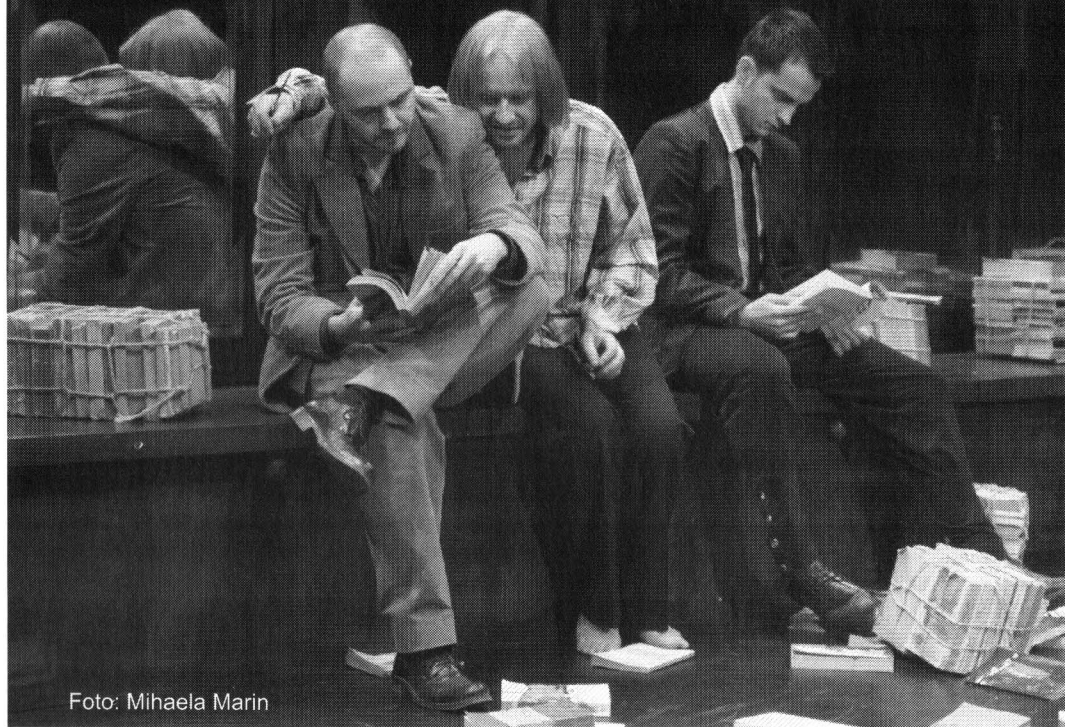

Foto: Mihaela Marin

derizoriu pe Hamlet, Bocsárdi alege pentru rolul lui Laertes un colos, pe Mátray László. Noroc că duelul final este rezolvat ingenios, printr-o stilizare extremă, fiecare mimând lupta pe cont propriu, altfel înfruntarea dintre cei doi ar fi fost prea de tot comică. Există, cu toate acestea, câteva scene în care Marius Stănescu își dă măsura talentului, anume acelea în care și regizorul se lasă în voia inspirației, părăsindu-și calea autoimpusă. Așa este întâlnirea dintre Hamlet și Polonius, cu răsfoirea febrilă a cărților și schimburile de vorbe în doi peri. În scena „Du-te la mănăstire”, Hamlet încondeiază obrazul Ofeliei cu farduri, idee excelentă, care duce romantismul în derizoriu, dar mărește tensiunea dramatică. Episodul actorilor este foarte bine realizat. Regizorul are buna idee de a prezenta actorii cu măștile tradiționale antice, fapt care potențează interpretarea fragmentului „Hecuba”. Marius Stănescu face un cuplu original și bine sudat cu Igor Caras, ei jucând piesa din piesă, ultimul în rolul actorului-regină. De altfel, Igor Caras reușește să fie mereu la înălțime și, de asemenea, mereu altul, în rolurile: gropar, străjerul și, nu în ultimul rând, interpretul, la acordeon. În scena în care Hamlet dă spionilor Rosencrantz și Guildenstern pilda cu flautul, Marius Stănescu joacă admirabil dificultatea de a-și păstra cumpătul în fața provocărilor. Este ajutat și de Sorin Dobre, care combină în Rosencrantz mărginirea și duritatea, și de Alin Teglaș, care accentuează latura comună, vulgară a lui Guildenstern. Păcat că acesta din urmă nu poate vorbi clar, poate se va orienta, în viitor, spre teatrul-dans.

Faptul că Alexandru Repan surprinde în rolul lui Polonius, nu se explică prin interpretarea remarcabilă, lucru de la sine înțeles în ceea ce-l privește, ci prin concepția originală a rolului. Este un Polonius modern, un politician versat, fără semne de senilitate, un Trahanache neîncornorat. Fragmentul sapiențial, cu sfaturile pentru Laertes, nu pare să se potrivească însă personajului, curtean cinic și hârșit în rele. Or, sobrietatea discursului lui Alexandru Repan, precum și gesturile abile și măsurate din situațiile ingrate în care este pus ulterior, netezesc toate aceste nepotriviri. Coca Bloos, cu tonul ei dulce-amărui, pune scilipiri de oțel în rolul groparului și accente comic-expresioniste în apariția ca străjer. Cristian Moțiu propune un Horatio atent și prudent, în stilul secretarilor U.T.C. de pe vremuri. Nu înțelegem de ce regizorul ține ca și el să moară la sfârșit. Sorin Leoveanu, de Hamlet-ul căruia ne amintim cu plăcere, este, în rolul lui Claudius, un tânăr dezghețat, cu mare apetit sexual. Faptul că este pus să se giugiulească tot timpul cu Gertrude nu-i susține deloc interpretarea. Scena rugăciunii este bine interpretată, ar fi chiar o reușită, dacă n-ar fi minată de prezența fără sens a unei armate de călugări care-l asistă.

Regizorul a avut curajul să distribuie în marile roluri feminine ale piesei două actrițe lipsite de experiență. Se pare că s-au dus vremurile în care tinerele duceau tava ani în șir, așteptând ca marile staruri, care țineau să joace Julieta până la șaiszeci de ani, să binevoiască să se retragă. Sunt într-un totu de acord că noii veniți în orice domeniu nu trebuie lăsați să aștepte la nesfârșit, în ghetto-urile numite „aripi tinere”, până când ajung să se blazeze. Totuși, actoria, ca și orice altă meserie, necesită o perioadă de ucenicie. Valoarea nu așteaptă a vârstei consacrare, dar are totuși nevoie de oarece maturizare. Ioana Anastasia Anton este conștiincioasă și cuviincioasă în rolul Ofeliei, dar nu mai mult decât atât. Cea mai bună scenă este cea a nebuniei, jucată pe dulap. Diana Cavallioti este răpitor de frumoasă, păcat că poartă aceeași rochie urâtă în tot timpul spectacolului. Înțelegem că dantela neagră pe căptușeala deschisă la culoare sugerează vivacitatea și frivolitatea personajului, dar Kothay Dobre Judit putea să-i facă măcar două, chiar dacă ambele de prost gust. Jocul Dianei Cavallioti este lipsit de nuanțe, de rafinament, ce mai, de profesionalism. Actrița păstrează tot timpul aceeași expresie, una care spune aproximativ așa: „degeaba încerci să mă păcălești, că io mi-s deșteaptă”. Nu faci niciun serviciu tinerilor punându-i în situații pentru care, în mod evident, nu sunt încă pregătiți.

Bartha József, autorul atâtor decoruri admirabile (la *Avarul*, de pildă), nu a fost foarte inspirat. Dulapul său rotitor este doar plictisitor. După primele zece minute ale reprezentației, când încă pare o soluție scenică ingenioasă, nu face decât să se învârtă în gol, deoarece, în loc să creeze linii de forță mereu noi, aduce toate scenele la același numitor. Soluția sertarelor ca morminte, este de asemenea, nepotrivită, ea amintind de poanta cu „scheletul din dulap”. Ideea regizorală de a-i face pe răposai să vină singuri, pe picioare, ca somnambulii, ca să se vâre în sertare, este de un comic involuntar irezistibil.

Aproape toți actorii vorbesc lungind vocalele, ardeleneste, ca și cum s-ar fi contaminat de la colegul Mátray László. „Eeeeu vreaau să răzbuuun pe tataaaa”, cam așa sună replicile din acest Hamlet de provincie. Ce să-i faci, *Hamlet* e mai greu de jucat decât *Hamletmaschine*.